

Mossèn Cinto escolta els dimonis

TEATRE LLIURE / ROS RIBAS

PATRICIA GABANCHO

Els periodistes solem dir, d'una persona interessant, que "té una entrevista". Doncs bé, també podem afirmar que Jacint Verdaguer "té una novel·la" i, en efecte, ara hi és: *El poeta del poble*, d'Andreu Carranza, un relat històric molt treballat, amb totes les virtuts i defectes del gènere. És una narració morosa –el cas Verdaguer arriba a la pàgina 400–, amb la construcció d'un personatge que al capdavant resulta simple i exterior, que proporciona documentació explícita a un lector/a que se suposa que n'ignora el context, amb un llenguatge senzill, que eludeix d'establir una crítica seriosa a l'època, etcètera. Sorpren que aquest llibre, útil i convencional, hagi tingut el premi Josep Pla: confirma que els premis es van decantant cap al mercat, oblidant-se de descobrir l'aventura, el risc, l'originalitat.

Dit això, fóra bo que qui llegís aquest Verdaguer, i qui ja conegui el poeta, no es deixés perdre un llibre excepcional: *Dimonis. Apunts de Jacint Verdaguer a la Casa de l'Oració*, a cura d'Enric Casasses, que en fa un contrapunt deliciós. Com el nom indica, el llibre transcriu les cèlebres quatre llibretes on Verdaguer pren nota del que li dicten els dimonis en el curs dels pseudoexorcismes que, en definitiva, el porten a la perdició. Els quaderns havien estat publicats, cent anys després de l'escriptura, en una edició oficial, profusament anotada, en dos volums i lluny d'una comercialització estandarditzada.

El geni ingenu

Verdaguer és el poeta del poble, en efecte: un homenàs ingenu, vingut de la plana de Vic i col·locat a casa del marquès de Comillas, en una Barcelona convulsa que tant veu l'avenç del catalanisme –el que va de *L'Atlàntida* a *Canigó*, com l'amenaça brutal de l'anarquisme–. Misèria,

violència i una burgesia d'ulls tancats i projecte ambiciós. "El 1890, quan comença aquesta història, Verdaguer té 45 anys i ha caminat per tot Catalunya i n'ha fet els grans cims", diu Casasses en encetar la profunda introducció: ens presenta un poeta triomfador, però desencantat. La misèria el colpeja, fa d'almoier i a tothom diu que sí: la cua de pobres a la porta del Palau Moja és la seva primera disfunció.

La segona és que es fa amb una mena de secta integrista a l'entorn del pare Pinyol, que el duu a la Casa de l'Oració. Aquí, unes dones posseses fan d'oracle: el dimoni parla a través del seu èxtasi i Verdaguer pren nota. "Extranyat de l'espectacle", apunta en la primera línia. Però a poc a poc es deixarà absorbir per aquesta veu que, en un llenguatge finíssim, divertidíssim, li va explicant el món –el que mossèn Cinto veu cada dia– i li dibuixa un panorama apocalíptic. Correrà sang pels carrers i la casta, que diríem avui i que són rics, sacerdots i mandarins, pagaran els pecats "el dia de la bugada". A mesura que passen els dies, no només Verdaguer se n'ha fet addicte i ho necessita, sinó que els dimonis afinen més i li parlen al poeta, li diuen el que ha de fer. Aleshores podem dubtar del que està passant realment, i no ho sabrem mai. Extraordinari espectacle: el geni ingenu davant el misteri no resol de les veus profètiques.

Després ve el cas Verdaguer, el capellà titllat de boig, que pren la paraula a *En defensa pròpia*, la societat que no sap què fer-ne i calla, la mort a Vallvidrera, la llibreta que falta. La jerarquia contra la peça feble, i la Setmana Tràgica a tocar. Casasses fa una tasca hermenèutica a vegades excessiva –s'entén tot–, però sovint encisadora, sobretot quan es fixa en les paraules ("enxufascat", diu el dimoni) o quan clava l'estocada en la societat que va deixar caure l'estimat mossèn Cinto per por, per hipocresia o per sotmetre's a "l'or del Marquès", com va dir la víctima en els seus articles de denúncia. ♦♦

DIMONIS
JACINT VERDAGUER
EDICIÓ D'ENRIC CASASSES
VERDAGUER EDICIONS
330 PÀG. / 18 €

L'ESCUMA DE LES LLETRES

LLUÍS A. BAULENAS

Kosmopolis, irresistible

No descobrim res si diem que Kosmopolis, l'esdeveniment literari i cultural biennal que se celebra a Barcelona, ja té una importància de gran abast. Un dels aspectes més interessants és la feina de reflexió no només sobre la literatura que es fa, és a dir, sobre la creació, sinó sobre tot el que envolta el fenomen literari: editors, agents, distribuïdors, llibreters, etc. Igualment, és una reunió d'experts que posen al dia l'estat de la qüestió, el futur del llibre i, sobretot, de la lectura. Enguany al Bookcamp Kosmopolis s'ha parlat de la transformació intensa que està afrontant la indústria editorial. Ja n'han parlat altres vegades, però a l'edició d'enguany s'estudien especialment les possibilitats del suport físic de la lectura des dels diferents punts de vista. Ja no es tracta de parlar si ens interessa més el llibre de paper de sempre o el llibre digital que ens arriba a través dels lectors electrònics. Ho tractàvem a fons a *L'últim neandertal* (RBA, 2014) i ja esmentàvem l'estupefacció de la indústria davant del fracàs de la implantació del llibre electrònic. La cosa és relativament senzilla: l'actitud davant la lectura canvia. I també canvia, doncs, la manera de llegir. I el lector electrònic no t'ofereix cap canvi significatiu en aquest sentit. I aquesta és la clau de volta de la qüestió. Una persona atrapada per la nova tecnologia mai no triarà un lector electrònic perquè per a ella ja és un mitjà antic i obsolet davant l'oferta completíssima, atractiva i sofisticada de què disposa.

EL LLIBRE EXPANDIT

Una oferta que, entre altres coses, t'ofereix l'expansió del concepte *llibre*. Què pot ser un llibre expandit? Evidentment, alguna cosa que t'ofereixi molt més que una simple i antiga lectura. ¿Anem cap als llibres que, més que llegir, el que proposen és jugar? I, de retop, ¿anem cap als autors que, més que escriure per ser llegits, escriuen perquè es jugui amb el seu material literari? Només cal seguir de prop com la indústria de l'electrònica treballa a fons per captar un nou públic –i vendes– amb els llibres interactius. No només llegeixes, externament, des de fora, sinó que ets capaç d'entrar a l'argument i esdevenir-ne protagonista. ¿Pot haver-hi res més atractiu? Si en volen saber més, encara són a temps d'arribar-se a Kosmopolis. ♦♦

L'APARADOR

KAREN MONTERO

NO FICCIÓ

La Barcelona dels tramvies
NÉSTOR LUJÁN
Meteor

Jordi Amat i Agustí Pons recullen la visió de Luján sobre la Barcelona de la postguerra i la situació social d'aleshores amb els seus articles. Periodista a *Destino* durant trenta anys, Luján va situar l'inici del periodisme de postguerra a finals dels anys quaranta i no a partir dels seixanta.

FICCIÓ

El camí dels perfums
CRISTINA CABONI
Edicions 62

Les olors poden parlar de les emocions personals. L'Elena, de família dedicada als perfums, sap crear fragàncies úniques per a cada situació de la vida. Tot i que ha aconseguit fer carrera en una de les perfumeries més reconegudes de París, encara no ha pogut trobar l'essència que la reconciliï amb el passat.

NO FICCIÓ

La vida en dolç
RENATA CARRILLO
Ara Llibres

Els tastos més dolços no han de ser, necessàriament, comestibles. Renata Carrillo trans porta els seus consells pastissers a *La vida en dolç*, un llibre de receptes on es pot aprendre a fer manualitats dolces i postres originals que prometen deixar sense paraules els paladars més exigents.